EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 18.12.2025.
COM(2025) 798 final

KOMUNIKACIJA KOMISIJE VIJEĆU I EUROPSKOM PARLAMENTU

Ažurirane smjernice za analizu ravnoteže između ribolovnog kapaciteta i ribolovnih mogućnosti za segmente flote u najudaljenijim regijama koji se sastoje od plovila duljine manje od 12 metara u skladu s člankom 22. Uredbe (EU) br. 1380/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkoj ribarstvenoj politici

1. UVOD

Europska unija ima devet tzv. najudaljenijih regija, koje se nalaze daleko od europskog kontinenta u Atlantskom i Indijskom oceanu, Karipskom moru i Latinskoj Americi: Francuska Gijana, Guadeloupe, Martinique, Mayotte, Réunion i Saint-Martin (Francuska); Azori i Madeira (Portugal); Kanarski otoci (Španjolska).

U članku 349. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) priznaje se „strukturno uvjetovano društveno i gospodarsko stanje" tih najudaljenijih regija, „koje je još složenije zbog njihove udaljenosti, izoliranosti, male površine, nepovoljne topografije i klime, gospodarske ovisnosti o malom broju proizvoda, kao i o tome da postojanost i međudjelovanje tih uvjeta u velikoj mjeri ograničuju njihov razvoj". Tim člankom predviđa se donošenje posebnih mjera u zakonodavstvu i politikama Unije kako bi se tim najudaljenijim regijama pomoglo u rješavanju tih problema, uključujući „ribarstvenu politiku".

Komisija je 2022. donijela Komunikaciju o najudaljenijim regijama Unije ([1]), u kojoj je utvrdila novu strategiju za te regije, što potvrđuje nastojanja Komisije da se posebne značajke tih regija odražavaju u prijedlozima zakonodavnih akata i politika Unije, među ostalim u području zajedničke ribarstvene politike (ZRP).

U usporedbi s ribarskom flotom Unije u cjelini, broj plovila u ribarskoj floti najudaljenijih regija malen je, pretežno je riječ o artizanalnom ribolovu i plovila su u obiteljskom vlasništvu, stoga je riječ o heterogenim i energetski intenzivnim ribolovnim strategijama, a ribolov se odvija u posebno zahtjevnim oceanskim i meteorološkim uvjetima, što snažno utječe na prosječnu iskorištenost plovila. Te se flote uglavnom sastoje od plovila duljine manje od 12 metara s niskom snagom motora, ograničenim dometom i višim operativnim troškovima zbog udaljenosti i ovisnosti o uvezenom gorivu i opremi. Osim toga, imaju ograničeniji pristup privatnom financiranju i ograničenu infrastrukturu, što utječe na ukupnu profitabilnost ribolova, zbog čega su ribari prisiljeni baviti se i drugim djelatnostima kako bi nadoknadili nedostatak prihoda, što pak utječe na stopu iskorištenosti plovila. Te flote ribolov obavljaju na uskim obalnim pojasevima, često u konkurenciji s migratornim vrstama ili susjednim flotama, te u socioekonomski osjetljivim kontekstima u kojima ribarstvo ima ključnu ulogu u lokalnim mogućnostima zapošljavanja, opskrbi hranom i stabilnosti zajednice. Osim toga, riblji stokovi koji se love u najudaljenijim regijama po prirodi su bogatiji vrstama od onih koje lovi ribarska flota u ostatku Unije.

S obzirom na te posebne strukturne i ekološke značajke, konvencionalne metodologije EU-a za procjenu stokova, koje su osmišljene prvenstveno za ribolov pojedinačnih vrsta i ribarstvo zasnovano na podacima, kao i metodologije za procjenu iskorištenosti plovila, koje su osmišljene za ribarstvo u manje ekstremnim vremenskim uvjetima, koje je profitabilno i dostatno financirano i ribarima omogućuje da žive isključivo od svojih ribolovnih aktivnosti, možda će trebati prilagoditi kako bi se na odgovarajući način uzele u obzir okolnosti u najudaljenijim regijama. U metodološkim prilagodbama treba uzeti u obzir i činjenicu da se situacija u mnogim slučajevima komplicira zbog prirode ribarskih plovila, koja su među najstarijima i najmanjima u Uniji i slabije su opremljena za diversifikaciju ciljanih ribljih

([1]) COM(2022) 198 final.

stokova, koji su raširenији i ravnomjernije raspoređeni po ribolovnim područjima kako bi se izbjegla prevelika koncentracija ribolovnih aktivnosti u blizini obale te kako bi se prikupljali i prenosili podaci o njihovim ribolovnim aktivnostima.

Podaci o tom ribolovu relativno su ograničeni i provodi se manje procjena stokova, što smanjuje kapacitet država članica za izvješćivanje o ravnoteži između kapaciteta flote i ribolovnih mogućnosti u skladu sa Smjernicama za analizu ravnoteže između ribolovnog kapaciteta i ribolovnih mogućnosti koje je Komisija donijela na temelju članka 22. stavka 2. Uredbe (EU) br. 1380/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkoj ribarstvenoj politici ([2]) (dalje u tekstu „dokument COM(2014) 545 final"). Nadalje, kako bi se bolje uzela u obzir raznolikost ribolovnih aktivnosti flota najudaljenijih regija, možda će trebati povećati razinu podsegmentacije flote više nego što je propisano okvirom za prikupljanje podataka ([3]).

U ovoj se Komunikaciji uzimaju u obzir prethodno navedeni čimbenici koji se znatno razlikuju od onih u ostatku Unije te se, u skladu s prioritetima utvrđenima u Komunikaciji o najudaljenijim regijama iz 2022. ([4]), utvrđuju posebne smjernice za procjenu ravnoteže segmenta flote u najudaljenijim regijama za plovila duljine manje od 12 metara. Njome se određeni elementi dokumenta COM(2014) 545 final prilagođavaju strukturno uvjetovanom društvenom i gospodarskom stanju i otežavajućim čimbenicima za najudaljenije regije u skladu s člankom 349. UFEU-a te se zamjenjuje dokument COM(2024) 223 final, pod uvjetima utvrđenima u odjeljku 3. ove Komunikacije.

S obzirom na istek dokumenta COM(2024) 223 final i u skladu s obvezom navedenom u Europskom paktu o oceanima ([5]) Komisija je pozvala države članice s flotama u najudaljenijim regijama da dostave znanstvene dokaze za izmjenu smjernica te se savjetovala sa svojim znanstvenim tijelom (Znanstveni, tehnički i gospodarski odbor za ribarstvo – STECF) ([6]).

U ovoj su Komunikaciji navedene alternativne metode (u odnosu na one iz dokumenta COM(2014) 545 final) koje dotične države članice mogu primijeniti za pripremu određenih pokazatelja za segmente flote u najudaljenijim regijama koji se sastoje od plovila duljine manje od 12 metara. Te alternativne metode temelje se na razradi dokumenata COM(2014) 545 final i COM(2024) 223 final i njima se uzimaju u obzir (1) dodatna znanstvena analiza i preporuke STECF-a u vezi s godišnjim izvješćima država članica o floti i (2) informacije o specifičnostima najudaljenijih regija, koje su dostavile dotične države članice ([7]).

U svim slučajevima, među ostalim u primjeni smjernica utvrđenih u ovoj Komunikaciji, države članice trebale bi dostaviti sve potrebne podatke i objašnjenja kako bi opravdale svoj odabir i prema potrebi omogućile da STECF provede daljnju analizu i provjeru.

([2]) COM(2014) 545 final.
([3]) Uredba Vijeća (EZ) br. 199/2008 od 25. veljače 2008. o uspostavi okvira Zajednice za prikupljanje, upravljanje i korištenje podataka u sektoru ribarstva i podršci za znanstveno savjetovanje vezano uz zajedničku ribarstvenu politiku, SL L 60, 5.3.2008.
([4]) COM(2022) 198 final.
([5]) COM(2025) 281 final.
([6]) STECF 25-18 i STECF PLEN 25-02.
([7]) Posebno STECF PLEN 25-02.

2. ALTERNATIVNE METODE ZA SEGMENTE FLOTE U NAJUDALJENIJIM REGIJAMA KOJI SE SASTOJE OD PLOVILA DULJINE MANJE OD 12 METARA

Dokument COM(2014) 545 final u načelu se primjenjuje na sve segmente plovila.

Smjernicama u ovoj Komunikaciji uvode se alternativne metode za segmente flote u najudaljenijim regijama koji se sastoje od plovila duljine manje od 12 metara. Te se metode mogu koristiti za pripremu podatkovnih parametara, bioloških pokazatelja, pokazatelja iskorištenosti plovila i dodatnih pokazatelja, kako je navedeno u nastavku.

Države članice mogu pripremiti svoje izvješće o floti na temelju bilo koje od alternativnih metoda navedenih u ovoj Komunikaciji za predmetne segmente flote samo ako to opravdaju s obzirom na specifičnu situaciju predmetnog segmenta flote i posebna ograničenja s kojima se taj segment suočava zbog svojeg položaja u jednoj od najudaljenijih regija. Objašnjenja bi trebalo navesti u prilogu izvješću o floti.

Prema dokumentu COM(2014) 545 final, ako pokazatelji upućuju na neravnotežu u jednom od predmetnih segmenata flote, no država članica smatra da je predmetni segment flote ipak uravnotežen s resursima (ili obrnuto), od države članice očekuje se da provede analizu koja dokazuje tu tvrdnju i koja Komisiji i STECF-u omogućuje da u potpunosti razumiju i uvaže razloge koji opravdavaju njezino stajalište pri donošenju zaključka o ravnoteži. To bi trebalo primjenjivati i u pripremi pokazatelja u skladu s metodama iz dokumenta COM(2014) 545 final i u pripremi pomoću alternativnih metoda utvrđenih u ovoj Komunikaciji.

2.1. Podatkovni parametri i segmentacija flote

Kako bi se provele standardizirane analize, olakšale usporedbe i izbjeglo dupliciranje posla, u skladu s dokumentom COM(2014) 545 final podatkovne parametre trebalo bi izračunavati na temelju podataka prikupljenih u skladu s okvirom za prikupljanje podataka.

U skladu sa savjetom STECF-a, za plovila duljine manje od 12 metara u najudaljenijim regijama izračun pokazatelja može se dodatno raščlaniti prema podsegmentaciji na najprimjerenijoj razini ([8]). Podsegmentacija će u načelu pomoći osigurati da vrijednosti pokazatelja za podsegmente budu reprezentativnije nego u segmentaciji koja nije raščlanjena. U slučajevima u kojima se primjenjuje podsegmentacija ona bi trebala dopunjivati okvir za prikupljanje podataka, a ne zamjenjivati ga. Nadalje, svi podaci korišteni za izračune u izvješću o floti trebali bi biti navedeni u prilogu tom izvješću, i to raščlanjeni prema istoj jedinstvenoj podsegmentaciji.

2.2. Biološki pokazatelji

U skladu s dokumentom COM(2014) 545 final, da bi se pokazalo da je segment flote u ravnoteži, oba biološka pokazatelja (pokazatelj održivog izlova i pokazatelj ugroženosti stokova) trebala bi biti u ravnoteži.

([8]) Države članice trebale bi po mogućnosti iskoristiti stupce „ACTIVITY”, „GEAR” ili „FISHERY” u obrascu za dostavljanje gospodarskih podataka.

2.2.1. Pokazatelj održivog izlova

Za segmente flote u najudaljenijim regijama koji se sastoje od plovila duljine manje od 12 metara, izračun pokazatelja održivog izlova, kako je objašnjeno u odjeljku 10.1. dokumenta COM(2014) 545 final, može se pojednostavniti na jedan od sljedećih načina:

- vrijednosti za F i Fmsy mogu se izvesti iz sljedećih izvora (poredani su prema prioritetu): (a) nacionalne procjene koje su podvrgnute stručnom pregledu, ako su stručni pregledi javno dostupni ili su dostavljeni kao prilog izvješću o floti; (b) nacionalne procjene koje (još) nisu podvrgnute stručnom pregledu, ako su dostavljene kao prilog izvješću o floti, radi stručnog pregleda. Procjene stokova trebale bi se temeljiti na najnovijim dostupnim podacima o trenutačnom stanju ribljih stokova. S obzirom na to da godišnji podaci nisu uvijek dostupni za svaki stok, države članice trebale bi osigurati da se uključene procjene stokova temelje na najnovijim dostupnim podacima i da nisu starije od tri godine u odnosu na referentnu godinu. Međutim, točan vremenski okvir može se razlikovati ovisno o životnom ciklusu stokova, što znači da za neke vrste s duljim životnim ciklusom i dalje mogu biti relevantne nešto starije procjene (do pet godina); pokazatelj održivog izlova može se navesti zajedno sa stvarnim postotkom obuhvata i brojem stokova korištenima za izračun te vrijednosti;
- mogu se koristiti i procjene za F i Fmsy, na temelju jedne ili više ciljnih vrsta reprezentativnih za to ribarstvo; u tom kontekstu mogu se navesti i koristiti i procjene temeljene na produktivnosti skupina vrsta.

Bez obzira na to koju vrstu pojednostavnjenja država članica koristi, svi potrebni podaci moraju biti navedeni u prilogu izvješću o floti kako bi se zajamčila potpuna transparentnost i kako bi STECF mogao provesti daljnju provjeru.

2.2.2. Pokazatelj ugroženosti stokova

U skladu s dokumentom COM(2014) 545 final, države članice dužne su navesti broj stokova koji su trenutačno procijenjeni kao stokovi s visokim biološkim rizikom koje „iskorištava” predmetni segment flote. U dokumentu COM(2014) 545 final također se pojašnjava da u tom kontekstu „iskorištava” znači da stokovi visokog rizika predstavljaju više od 10 % ulova flote ili da flota uzima više od 10 % ulova stoka.

Na temelju savjeta STECF-a i uzimajući u obzir posebnu situaciju segmenata flote u najudaljenijim regijama koji se sastoje od plovila duljine manje od 12 metara, dokument COM(2024) 223 final omogućio je državama članicama da privremeno upotrebljavaju alternativnu graničnu vrijednost kako bi utvrdile „iskorištavaju” li predmetni segmenti flote stokove visokog rizika ([9]). Nakon isteka dokumenta COM(2024) 223 final tu bi alternativnu graničnu vrijednost trebalo prilagoditi kako bi bolje odražavala specifične značajke tih segmenata flote opisane u odjeljku 1. ovog dokumenta i obuhvatila njihov učinak na predmetne stokove.

Stoga države članice mogu smatrati, za segmente flote u najudaljenijim regijama koji se sastoje od plovila duljine manje od 12 metara, da segment flote „iskorištava” stok visokog rizika ako taj stok predstavlja više od 20 % ulova tog segmenta flote i ako taj segment flote uzima više od 10 % ulova stoka. Države članice trebale bi, u svrhu daljnje provjere koju provodi STECF, u

([9]) STECF PLEIN 24-01.

prilogu izvješću o floti dostaviti detaljne podatke i objašnjenja primijenjenih izračuna kao i znanstveno utemeljene razloge za primjenu te alternativne granične vrijednosti.

Za stokove dijeljene s trećim zemljama, posebno one kojima upravljaju regionalne organizacije za upravljanje ribarstvom (RFMO-i), države članice i STECF koristit će međunarodne podatke o ulovu za izračun pokazatelja ugroženosti stokova, ako su dostupni. Za dijeljene stokove za koje takvi međunarodni podaci nisu dostupni, za izračun pokazatelja ugroženosti stokova koristit će se podaci o ulovu EU-a, dopunjeni svim relevantnim informacijama i podacima. Stokovi koji, prema mišljenju relevantnog RFMO-a, nisu prelovljeni ili ne podliježu prelovu neće se klasificirati kao „ugroženi stokovi”.

2.3. Pokazatelj iskorištenosti plovila

Prema dokumentu COM(2014) 545 final, pokazatelj iskorištenosti plovila je prosjek, za svaki segment flote, omjera između stvarnog ribolovnog napora i maksimalnog ribolovnog napora koji bi flota mogla ostvariti.

Prepoznajući jedinstvene značajke flota najudaljenijih regija, uključujući varijabilnost njihovih razina ribolovnih aktivnosti, države članice trebale bi i dalje imati mogućnost izračunavanja alternativne verzije tog pokazatelja, uključujući, ako je to opravdano, prilagođavanje na razini segmenta, koja se temelji na teoretskoj, a ne stvarnoj najvećoj razini aktivnosti i uzima se u obzir u procjeni ravnoteže. Tu bi vrijednost svaka država članica trebala utvrditi na temelju stručne prosudbe i dostupnih informacija, uzimajući u obzir prirodne, tehničke i društvene uvjete relevantne za konkretno stanje flote u najudaljenijim regijama. Ta se mogućnost pruža državama članicama jer utvrđeni maksimalan broj dana na moru unutar segmenta flote za svaku referentnu godinu može biti ograničen vanjskim čimbenicima, tako da taj broj ne mora odražavati stvarni tehnički kapacitet te flote. Vanjski čimbenici mogu biti gospodarski, okolišni i socijalni, kako je definirano u odjeljku 12.2. dokumenta COM(2014) 545 final. Kako je navedeno u odjeljku 1., segmenti flote u najudaljenijim regijama koji se sastoje od plovila duljine manje od 12 metara osobito su izloženi takvim vanjskim čimbenicima.

Ako države članice mogu opravdati upotrebu te verzije pokazatelja kako je utvrđeno u odjeljku 12.2. dokumenta COM(2014) 545 final, mogu odabrati pokazatelj VUR*nn*. Razloge za odabir pokazatelja *nn* zajedno sa svim podacima potrebnima za izračune trebalo bi navesti u prilogu izvješću o floti. Kako bi se omogućilo utvrđivanje trendova povezanih s pokazateljem iskorištenosti plovila, države članice koje primjenjuju verziju VUR*nn* tehničkog pokazatelja potiču se da zadrže istu graničnu vrijednost tijekom više godina, što će pridonijeti smanjenju utjecaja ekstremnih vrijednosti. U svakom slučaju, države članice moraju jasno obrazložiti svoju odluku o određivanju ili prilagodbi svoje granične vrijednosti *nn*.

Kako bi se riješili problemi povezani s točnošću zbog premalenog referentnog uzorka, procjena ravnoteže segmenata koji se sastoje od manje od deset plovila temelji se na verziji pokazatelja koja daje najvišu vrijednost, uzimajući u obzir minimalnu referentnu vrijednost od 0,7 utvrđenu u odjeljku 12.3. dokumenta COM(2014) 545 final.

2.4. Dodatni pokazatelji

Za segmente flote u najudaljenijim regijama koji se sastoje od plovila duljine manje od 12 metara, pokazatelj broja prelovljenih stokova i pokazatelj gospodarske ovisnosti mogu se navesti kao dodatni biološki pokazatelji i izračunati u skladu sa savjetima STECF-a ([10]).

Mogu se navesti i društveni pokazatelji koji mogu poboljšati prikaz širih socioekonomskih uvjeta u kojima flota djeluje. To državama članicama omogućuje da dodatno objasne situaciju svojih segmenata flote koju čine najmanja i potencijalno najranjivija plovila, ribari i poduzeća.

Ti dodatni pokazatelji ne smatraju se alternativnim pokazateljima i nisu dio izračuna ravnoteže flote.

3. ZAVRŠNA RAZMATRANJA

Ove se smjernice upotrebljavaju za pripremu i ocjenu nacionalnih izvješća koja države članice trebaju dostaviti do svibnja 2026. u skladu s člankom 22. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 1380/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o zajedničkoj ribarstvenoj politici, izmjeni uredaba Vijeća (EZ) br. 1954/2003 i (EZ) br. 1224/2009 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 2371/2002 i (EZ) br. 639/2004 i Odluke Vijeća 2004/585/EZ. Međutim, upotrebljavaju se i za ocjenu nacionalnih izvješća koja su države članice dostavile do svibnja 2025. ako ta izvješća već sadržavaju procjene ili informacije koje omogućuju povoljniju procjenu ravnoteže odgovarajućeg segmenta flote nego što je to slučaj u skladu s dokumentom COM (2014) 545 kako je dopunjen dokumentom COM(2024) 223 final. Komisija će nastaviti surađivati sa STECF-om, posebno sa stručnom radnom skupinom STECF-a za najudaljenije regije, u pokušaju da se riješe problemi specifični za najudaljenije regije.

([10]) Za izračun tih pokazatelja vidjeti STECF-ova izvješća STECF-PLEN-24-01 i STECF-15-02, str. 76–78, pri čemu je n = 10 %.